צז: גיד הנשה פרק שביעי חולין

ואמור רבנן בששים הלכך מין בשאינו מינו [א]דהיתרא בטעמא [ב]דאיסורא בקפילא [ג]ומין במינו דליכא למיקם אטעמא אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא (א) דליכא קפילא בששים הנהו אטמהתא דאימליחו בי ריש גלותא בגידא נשיא רבינא אסר רב אחא [א]בר רב (ב) אשי שרי אתו שיילוה למר בר רב אשי אמר להו אבא שרי א"ל רב אחא בר רב לרבינא מאי דעתיך [ד]דאמר שמואל [ב]מליח הרי הוא כרותח [ה]כבוש הרי הוא כמבושל [ג]והאמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל בה אבל נצלה בה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד וכ"ת מאי כרותח דקאמר כרותח דמבושל והא מדקאמר כבוש הרי הוא כמבושל מכלל דרותח דצלי קאמר [ד]קשיא אמר רבי חנינא [ו]כשהן משערין משערין ברוטב ובקיפה ובחתיכות ובקדרה איכא דאמרי בקדרה עצמה ואיכא דאמרי [ז]במאי דבלעה קדרה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה משערינן כאילו הן בצל וקפלוט אמר ליה רבי אבא לאביי ולשערינהו בפלפלין ותבלין דאפילו באלף לא בטלין א"ל שיערו חכמים דאין נותן טעם באיסורין יותר מבצל וקפלוט אמר רב נחמן [ח]גיד בששים ואין גיד מן המנין [ט]כחל בששים וכחל מן המנין [י]ביצה בששים ואין ביצה מן המנין אמר רבי יצחק בריה דרב משרשיא [כ]וכחל עצמו אסור ואי נפל לקדרה אחרת אוסר אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא איבעיא לן כי משערינן בדידיה משערינן או במאי דנפק מיניה משערינן פשיטא [ל]דבדידיה משערינן דאי במה דנפק מיניה מנא ידעינן אלא מעתה נפל לקדרה אחרת לא יאסר כיון דאמר רב יצחק בריה דרב משרשיא וכחל עצמו אסור [מ]שויה רבנן כחתיכה דנבלה: ביצה בששים ואין ביצה מן המנין: אמר ליה רב אידי בר אבין לאביי למימרא דיהבה טעמא [ה]והא אמרי אינשי כי מיא דביעי בעלמא א"ל הכא במאי עסקינן

בביצת

איבא דאמרי בקדרה עצמה. תימה אם שיעור עובי הקדרה כחמשים זיתים ונתן בה מים כשיעור עשרה זיתים ובשל בלותן המים כזית חלב היאך יתבטל אותו כזית חלב במים הא פשיטא שיש במים טעם חלב ונראה לפרש דהכא איירי כגון דליתיה לאיסורא בעייניה דנבלע בה בקדרה כזית חלב והיא היתה כבר בלועה מהיתר ואח"כ חזר ובשל היתר דמשערינן בקדרה עצמה לבטל האיסור שנבלע בה: **כל איסורין שבתורה משערינן אותן כאילו הן בצל וקפלוט.** מדלא נקט כבשר בלפת כדקתני במתניתין (לעיל דף צו:) גבי גיד הנשה משמע דאין שיעורן שוה דגיד לא יהיב טעמא כולי האי הוא דמשערינן כבשר בלפת אבל שאר איסורים דיהבי טעמא טפי משערינן בבצל וקפלוט ומדאמר רב נחמן גיד בששים משמע דבשר בלפת הוה שיעורה בששים ולפי זה פליג רבי יוחנן אדרבא דלעיל דאמר כל איסורין שבתורה בששים וכרבא קיי"ל דהוא בתרא וכן פסקינן בפ' בתרא דמסכת ע"ז (דף סו.) גבי עכברא בשיכרא: **וכחל** מן המנין. וא"ת כיון דכחל עצמו אסור כדאמרינן בסמוך א"כ נימא חתיכה עצמה נעשה נבלה וליבעי ששים לבד מכחל וי"ל דהאי דאסור לאו משום שיהא טעם חלב בכחל יותר מבשאר בשר אלא לפי שיש בו גומות והחלב כנוס לתוכו ויש באותו חלב טעם בשר ואי אפשר להפרישו מן הכחל מאחר שנתבשל דתו לא מהניא ליה קריעה וא"ת ומה טעם הכחל עצמו אסור והלא כל החלב הכנוס לתוכו בגומות נפלט לחוץ ונתפשט ונפלט בשוה לכל החתיכות כדאמר דמשערינן בכוליה ופריך נמי אלא מעתה נפל לקדרה אחרת לא יאסור משמע דפשיטא ליה שיוצא כולו כמו שאפרש בסמוך וי"ל לפי שמתחלת בשולו קודם שיצא החלב לגמרי נאסר החלב שבכחל מפני טעם הבשר שבו ולאו לא היה יכול לצאת בקריעה הילכך אף לאחר שנגמר בישולו שכבר יצא כולו תו לא לישתרי *דאפשר לסוחטו אסור ואפילו למ"ד אפשר לסוחטו מותר הכא גזרינן שמא יאכלנו קודם שיצא כולו ואע"ג דגבי בישרא דאסמיק (לעיל דף נג:) שרינן כי שפדיה בשפודא לבתר שנצלה לגמרי ולא גזרינן דלמא אתי למיכל קודם גמר צלייתו שאני התם שדרך האדם לצאת על ידי מליחה וצלייה ולכך צולהו כדי להוציא דמו גם לבסוף פירש כל הדם לגמרי ונופל לחוץ אבל הכא כשיצא נמי כל החלב מ"מ נשאר הוא בקדרה אלא שמתבטל ואי שריא לבסוף אתי למיכליה קודם: **וכחל** עצמו אסור. יש ספרים דגרסי אסור היכא דלא קרעיה ובשליה בהדי בשר וא"ת כי בשיל ליה נמי לחודיה ליתסר משום טעם בשר הכחל (ג) שבחלב שבגומות וי"ל משום לישנא קמא דרב בפ' כל הבשר (לקמן דף קט:) דאמר לא קרעו אינו עובר עליו ומותר לכך צריך להעמיד כשנתבשל עם הבשר: **אלא** מעתה נפל לקדרה אחרת לא יאסור. דכיון דבכוליה משערינן א"כ נפיק כוליה אבל אי במה דנפיק מיניה משערינן א"ש דאוסר קדרה אחרת דלא נפיק כוליה וא"ת ודלמא הא דמשערינן בכוליה משום דמספקא לן אי נפיק כוליה ולכך נפל לקדרה אחרת אוסר משום דדלמא לא נפיק כוליה וי"ל דזה פשוט לו ואין ספק בדבר וידוע היה להם אם יוצא כולו או מקצתו ועוד דמספק לא היה אוסר קדרה אחרת כיון דחלב שחוטה דרבנן ועוד נראה לפרש דאלא מעתה קאי אהא דאמר וכחל מן המנין אלמא לא חשבינן ליה חתיכה דאיסורא ולא אסיר אלא משום חלב הכנוס בגומות שבתוכו וא"כ נפל לקדרה אחרת לא יאסור דכל מה שסופו לצאת מן החלב יצא בקדרה ראשונה: **נפל** לקדרה אחרת אל יאסור. הא לא פריך הוא גופיה לא ליתסר כדפי' לעיל: **ביצה** בס'. וה"ה בשאר איסורין וביצה איצטריך ליה משום דאיכא ביצה טמאה דלא אסרה כדאמרי אינשי דמיא בעלמא הוא:

בביצת

ואמור רבנן בששים. בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף סו.) פסקינן הלכתא בכל איסורין שבתורה (בששים) בין בשר בחלב ובין שאר איסורין בששים: **מין בשאינו מינו.** שהאדם יכול להבחין טעמו ושניהם של היתר שיכול בן ברית לטעמו כגון תרומה וחולין: **בטעמא.** יטעימנו כהן אם אין תרומה נותנת טעם בחולין יאכל התבשיל אף זרים: **דאיסורא.** כגון בשר בחלב שאין בן ברית יכול לטעמו סמכינן אקפילא: **ומין במינו.** בין דהיתרא ובין דאיסורא דליכא להבחין טעמו: **אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא וליכא קפילא.** עובד כוכבים דליטעמיה משערינן בששים: **מאי דעתיך.** דאסרת ליה אי משום דשמואל דאמר כו' והא רותח גיד דהכא שרי דהאמר שמואל קולף ואוכל: **כבוש.** בחומץ ותבלין וכבש בהן איסור והיתר יחד. שולייני"ר בלע"ז: **כשהן משערין.** האיסור בששים משערין אותו שיהא בו אחד מששים ברוטב וקיפה ובחתיכות ובקדרה: **קיפה.** פונדריל"א דק דק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה: [ה]**במאי דבלעה קדרה.** אם ראינוהו כשנפל שם קודם שנתמעט ואנן משערינן אותו לאחר שנתבשל לכמות שנפל שם ואין בהיתר ששים [א]בו אומדים כמה בלעה קדרה מן ההיתר לפי שכשנפל שם היה היתר הרבה ונתמעט בבליעת הקדרה אבל בקדרה עצמה לא משערינן. וכיון דאיפליגו לישני ואיסורא דאורייתא היא אזלינן לחומרא ולא משערינן בקדרה [ב] ועיקר הדבר כמות שהוא בא לפנינו משערינן ליה ולא משערינן במאי דבלעה קדרה מן ההיתר לפי שאף מן האיסור נבלע ונתמעט מכמות שהיה וכדאמרי' לקמן (דף קח.) אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע: [ג]**כל איסורין שבתורה.** לבד גיד הנשה דכבשר בלפת הוא: **משערינן.** אותם כאילו האיסור בצל או קפלוט ואילו היה נותן טעם בהיתר זה שנתבשל עמו אוסרו. ובהך איסורי דלא מצי למיטעמינהו קאמר כגון מין ומינו ואי נמי שאינו מינו דאיסורא וליכא קפילא ואכתי לא איפסיק הלכתא בששים: **פלפלין.** נותנים טעם באלף כמותן: **שיערו חכמים.** אין באיסורין בנ"ט יותר מבצל וקפלוט: **ואין גיד מן המנין.** דבעינן ששים דהיתר לבד מיניה אבל כחל הואיל ומין היתר הוא אם נתבשל עם הבשר משערינן ליה בששים לבהדי דידיה: **בילה.** של עוף טמא: **וכחל עצמו אסור.** שהרי הבשר נתן בו טעם והוא לא נתן טעם בבשר לפי שמועט היה: **בדידיה משערינן.** דבעינן שיהא בהיתר ששים כמותו: **או במאי דנפיק מיניה.** אין [ד]צריכין שיהא בהיתר אלא בששים מה שפלט זה דהאי מאי דאתי קמן לאו בקדרה הוא ומישדא שדינן ליה לבר: **אלא מעתה.** הואיל ובדידיה משערינן הא איבטיל כוליה שהלך כל [ה]עצמו בתבשיל דאי לאו הכי אמאי בעית ששים כמותו [ו] כולו וכיון דכוליה בטלתיה נפל בקדרה אחרת אל יאסר: **כיון דאמר רב יצחק כו'.** מפני שבתחלה נאסר עד שלא נצטמק [ז]משנתנה הקדרה בו טעם מיד נאסר ומאז שויה רבנן כחתיכת איסור שהיא לעולם אסורה כדאמר במתניתין [צו:] בזמן שמכירו כו': **למימרא דיהבה טעמא.** כי מבשלה בהדי אחריני:

אפרוח

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פט"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' כט]:
סח ב מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הל' ל סמג לאוין קלח טוש"ע יו"ד סי' צח סעי' א:
ג [מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה [ו] והל' ל סמג לאוין קלח טוש"ע יו"ד סי' צח סעי' א (וסי' לג סעי' א):
סט ד מיי' פ"ט שם הלכה יח ועיין בהשגות ובכ"מ סמג לאוין קמא טוש"ע יו"ד סי' צח סעיף ה וסי' קה סעיף ט:
ע ה מיי' פט"ו שם הלכה לג ופט"ו מהלכות תרומות הלכה ע י טוש"ע יו"ד סי' קה סעיף א:
עא ו מיי' פט"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' כד סמג לאוין קלח טוש"ע יו"ד סי' נט סעיף ד:
עב ז מיי' שם טוש"ע שם וסעי' א:
עג ח מיי' שם הל"ז סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ק סעיף ג:
עד ט מיי' שם הל"ח ועיין בהשגות ובכ"מ סמג לאוין קמא טוש"ע יו"ד סי' צ סעיף א וסי' צח ס"מ:
עה י מיי' שם הל"ט סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לח סעיף ו וסי' פו סי"ח:
עו כ מיי' פ"ט שם הל"ג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ל סעיף א:
עז ל מיי' שם טוש"ע שם וסי' לח סעיף ד:
עח מ מיי' שם טוש"ע שם סי' ל סעיף א:

◆

שיטה מקובצת

א] ואין בהיתר ס' אומדין כמה בלעה קדרה: ב] ולא משערינן בקדרה עצמה ועיקר הדבר כמות שהוא בא לפנינו משערינן ליה ולא משערינן לא בקדרה ולא במאי דבלעה קדרה: ג] (כל איסורין שבתורה לבד גיד הנשה דכבשר בלפת הוא) נרשם על דבור זה: ד] או במאי דנפק מיניה אין צריך שיהא בהיתר ששים אלא במה שפלט זה: ה] שהלך כל טעמו בתבשיל דאי לאו הכי: ו] עד שלא נצטמק דמשנתנה הקדרה:

◆

רבינו גרשום

דאמר שמואל מלוח הרי הוא כרותח. כלומר ובולע היכך שומן דגיד מחמת המלח: וכי תימא מאי כרותח כרותח דמבושל. כלומר ולא כרותח דצלי: כשהן משערין כו' כלומר כשהן משערין בששים: ואיכא דאמרי בקדירה עצמה. כלומר שהקדירה עצמה עולה למנין ששים: כל איסורין שבתורה ואין אותן כאילו בצל וקפלוט נותנין טעם עד ששים אבל יותר מששים לא יהיב טעם דאין נותן [טעם] באיסורא כגון חתיכה של נבילה וכגון דג [טמא] וגיד הנשה: ביצה בששים. כגון ביצה דאית בה אפרוח שהיא כנבלה שנתבשל עם ביצים טהורים: בדידיה משערינן. כלומר בכחל שנתבשל עם הבשר: אלא מעתה נפל לתוך קדירה אחרת כו' כלומר השתא דאמרת דבדידיה משערינן דבששים הוא עצמו בטל. נפל לתוך קדירה אחרת אל יאסור דהא בטל הוא מתחילה:

מסורת הש"ס

א) [בר"ף ובראש"ש ליתא בר רב אשי מיהו בשאלתות פרשה וישלח סי' כ"ד איתא רב אחא בריה דרב וכו' אמר ליה רב אחא בריה דרב לרבינא וכו'], ב) פסחים עו. לקמן קיא: קיב. קיג., ג) לעיל צו:, ד) [בשאלתות שם ליתא שמע מינה], ה) עיין בר"ן ובמגלה שם ביאור דברי רש"י כזה, ו) בס"א: כנגד, ז) [וע"ע תוס' לקמן קט: ד"ה אינו].

◆

גליון הש"ס

גמ' והא אמרי אינשי. ע"ל דף פד ע"ב ברש"י ד"ה מותרות: תוס' ד"ה וכחל מן המנין ובו' דאפשר לסוחטו אסור. לא זכיתי להבין הא בשר הכחל לא נאסר רק החלב קבל טעם בשר ונאסר החלב והוא בגומות ואסור לאכול הכחל מדר שאוכל ג"כ החלב ואחר גמר בישולו שיצא החלב לחוץ ממילא יהיה מותר דהא הבשר לא נאסר כלל ומה שייך לאפשר לסוחטו אסור:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאיסורא וליכא קפילא: (ב) שם רב אחא בר רב שרי כצ"ל ותיבת אשי נמחק: (ג) תוס' ד"ה וכחל וכו' הכחל עצמו שבחלב שבגומות:

◆

לעזי רש"י

שולייני"ר [שולצייר"ר]. לכבוש בחומץ ובתבלינים.
פונדריל"א. שמרים, משקע.

◆

תוספת רש"י

מליח הרי הוא כרותח. שאם נמלח עם חלב (מ' צרויה) הרי הוא כאילו הבשר בלא נקריה נחלב מיניה ואסור לאכול אותו הבשר לעולם (האורה סי' קמו). כבוש הרי הוא כמבושל. שאם מלח הבשר בקערה דמי כאילו בשלו בקדירה בלא מלחיה ואסור לאכול אותו בשר לעולם ואפילו צלי אלא ימכרנו לגוי והקערה אין לה תקנה עד שיגעילנה. פירוש אחר כבוש בחומץ ותבלין הרי הוא כמבושל. לפי שחוזק החומץ מוציא את הדם ומוצה כמו מלח. ולפיכך אם ישים חתיכת בשר בלא מליח בחומץ כדי למצוץ הדם ויש עמה חתיכת איסור הרי הוא כאילו נתבשלו יחד ושתיהן אסורות כמו אם נמלחו יחד שתיהן (שם) או: כבוש בחומץ הרי הוא כמבושל ואם נכבשו איסור והיתר יחד כולן אסורין (פסחים עו.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com